

Broj: VII-OM-D 97/09

Dana 28.12.2009.

Novi Sad

Pokrajinski ombudsman na osnovu čl. 20. st. 2. i čl. 33. st. 1. t. 2. Pokrajinske skupštinske odluke o Pokrajinskom ombudsmanu („Sl. list APV“ br. 23/02, 5/04, 16/05, 18/09-promena naziva), polazeći od stava da je rodno osetljiva upotreba jezika u komunikaciji institucija i nosilaca javnih funkcija sa građanima i građankama važan aspekt ostvarivanja ljudskih prava, u cilju

- podsticanja što potpunijeg ostvarivanja načela ravnopravnosti žena i muškaraca,
- uklanjanja svih oblika neposredne i posredne diskriminacije, kao i višestruke diskriminacije i nepovoljnog položaja zasnovanog na rodnim razlikama,
- uspostavljanja jednakih mogućnosti učešća žena i muškaraca u procesima odlučivanja koje predstavlja preduslov za demokratsko društvo,
- uklanjanja rodnih stereotipa,
- uključivanja rodne perspektive u sve aktivnosti zajednice kao uslova za postizanje ravnopravnosti žena i muškaraca,

organima i organizacijama AP Vojvodine upućuje sledeću

P R E P O R U K U

- da se nediskriminatorna, rodna terminologija u cilju sprovođenja čl. 20. st. 2. Statuta Autonomne Pokrajine Vojvodine („Sl. list APV“ 17/09) ugradi u sve pokrajinske skupštinske odluke, zatim, u pokrajinske uredbe, odluke, deklaracije, rezolucije, poslovničke, pravilnike, uputstva, naredbe, rešenja, preporuke, zaključke i druge akte, te da se prilikom donošenja pojedinačnih pravnih akata vodi računa o rodnoj terminologiji;
- da se o uvođenju rodne terminologije posebno vodi računa tokom postupka usklađivanja pokrajinskih propisa sa Ustavom, zakonom i Statutom, koje usklađivanje se sprovodi shodno čl. 8. st. 1. Pokrajinske skupštinske odluke o sprovođenju Statuta Autonomne Pokrajine Vojvodine („Sl. list APV“ br. 18/09).

Obrazloženje

Diskriminatorna praksa se izražava i kroz upotrebu rodno neosetljivog jezika u javnoj i službenoj komunikaciji. Normiranje *rodno osetljivog jezika* u javnoj i službenoj upotrebi odnosi se na zahtev da se obeleže sociološke kategorije – roda, u ovom slučaju žena, vidi i u jezičkoj formi. Pretpostavka je da se osvajanjem rodno osetljive upotrebe jezika može uticati na podizanje svesti o rodnoj ravnopravnosti svih koji se jezikom koriste u službenoj i javnoj komunikaciji.

U skladu sa nastojanjem uključivanja rodne ravnopravnosti u društvene politike koje se kreiraju na svakom od nivoa vlasti potrebno je prilagoditi institucionalni normativni okvir i učiniti ga podesnim okvirom za realizaciju politike jednakih mogućnosti na svim nivoima organizacije vlasti.

Imajući u vidu odredbu čl. 8. st. 1. Pokrajinske skupštinske odluke o sprovođenju Statuta Autonomne Pokrajine Vojvodine koja sadrži obavezu usklađivanja pokrajinskih propisa

sa Ustavom, zakonom i Statutom koje će se izvršiti u roku od šest meseci od stupanja na snagu pomenute Pokrajinske skupštinske odluke, smatramo da uvođenje rodne terminologije neće iziskivati posebne procedure, s obzirom da se terminološke izmene mogu obuhvatiti predstojećim izmenama pokrajinskih propisa.

Pokrajinski ombudsman je uputio inicijativu o obuci predstavnika pokrajinskih organa uprave za implementaciju nediskriminatornog, rodno osetljivog jezika u propisima i službenoj komunikaciji, koju su podržali Pokrajinski sekretarijat za propise, upravu i nacionalne manjine i Služba za ljudske resurse. Pokrajinski ombudsman je u saradnji sa Udruženjem građana/ki „Ženske studije i istraživanja“ i podršku Fondacije „Fridrih Ebert“ održao tri seminara za predstavnike pokrajinskih organa o rodnoj ravnopravnosti i mogućnostima za uvođenje rodno osetljivog jezika u pokrajinske propise, službenu i javnu komunikaciju pokrajinskih organa i organizacija i službi čiji je osnivač Pokrajina. U obuci su učestvovali pomoćnici pokrajinskih sekretara, službenici koji učestvuju u pripremi i pisanju pokrajinskih propisa, lektori i prevodioci, a zaključak je da bi nediskriminatorna/rodno osetljiva upotreba srpskog jezika bila moguća, ali da bi bilo poželjno da bude propisana, jer bi u suprotnom moglo doći do proizvoljnosti, improvizacija i nedoslednosti u službenoj i javnoj komunikaciji.

Uvođenju nediskriminatorne terminologije u propise moguće je pristupiti na dva načina: bilo tako što će se u aktima istovremeno koristiti oba roda (npr. predsednik / predsednica) ili tako što bi se jednom opštom odredbom propisala nediskriminatorna terminologija i postavio osnov za korišćenje nediskriminatorne terminologije u aktima.

U slučaju drugog rešenja, ovu odredbu bi trebalo sistematizovati u uvodnim – osnovnim odredbama, jer je ona načelne prirode. Ova odredba bi mogla da glasi:

„Sve imenice koje se u ovom aktu koriste u muškom rodu istovremeno obuhvataju i imenice u ženskom rodu.

Imenice koje označavaju službene pozicije, položaje i funkcije u Pokrajini koriste se u obliku koji izražava pol lica koje je njihov nosilac.”

Na primeru Pokrajinske uredbe o načelima za unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mesta u pokrajinskim organima, ova odredbe bi mogla da glasi:

„Svi pojmovi/imenice (nazivi radnih mesta) koji se koriste u muškom rodu obuhvataju iste pojmove/imenice (nazive radnih mesta) u ženskom rodu.“

ili

„Svi pojmovi/imenice koji se koriste u ovom aktu u muškom rodu koristiće se istovremeno i u ženskom rodu, u zavisnosti od pola lica koje je izvršilac.

Oglasi za slobodna radna mesta sadrže naznaku da se na slobodno radno mesto mogu prijaviti kandidati oba pola.

Imenice koje označavaju poziciju ili radno mesto, u rešenju o raspoređivanju koriste se u obliku koji izražava pol/rod osobe koja je njihov nosilac.“

Napominjemo da su Zaključcima Izvršnog veća AP Vojvodine/Vlade AP Vojvodine, sa 73. sednice od 19. avgusta 2009. godine, pokrajinski organi zaduženi da preduzmu aktivnosti na uvođenju principa rodne ravnopravnosti u sve strategije, programe, projekte i druge aktivnosti koje sprovode, kao i da sve podatke o korisnicima/ama svojih programa razvrstaju po polu. Izvršno veće AP Vojvodine/Vlada AP Vojvodine je zadužilo Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova, da u skladu sa Ustavom Republike Srbije, Odlukom o ravnopravnosti polova i Nacionalnom strategijom za poboljšanje položaja žena i ostvarivanje rodne ravnopravnosti, izradi strategiju za uvođenje principa rodne ravnopravnosti u delatnosti pokrajinskih organa i da obezbedi neophodnu stručnu pomoć i podršku ostalim pokrajinskim organima. kako bi ovaj pristup postao redovna praksa pokrajinskih organa.

POKRAJINSKI OMBUDSMAN

Dr Dejan Janča